

OTUZBEŞİNCİ YILDA KIRKDÖRDÜNCÜ KİTABI YAYIMLARKEN

1978-1984 yıllarında yılda iki kez olmak üzere on dört sayı yayımladığımız *FDE – Fransız Dili ve Edebiyatı*- dergisinden beş yıl sonra Fransız Büyükelçiliği'nin 2022 yılına dek süren kesintisiz akçal yardımlarıyla ilk yıllarda bir, sonraki yıllarda iki kez yayımladığımız *Frankofoni*'nin kırkdördüncü ve kırkbeşinci sayılarına bu kez dijital formatta ulaşabileceksiniz. – www.frankofoni.com.tr - Bilindiği gibi *Frankofoni*'nin her sayısını belli konularda ve olanaklar ölçüsünde özel dosyalar halinde yayımlıyoruz.

Fransız İhtilali'nin 200. yıldönümüne rastlaması nedeniyle -1989- ilk kitabımızı insanlık ve demokrasi tarihinin bu en büyük evrensel olayına ayırmıştık. Değişik uzmanlık ve kültür alanlarından otuz yedi araştırmacının incelemelerini *Fransız İhtilali Özel Sayısı* olarak yayımlamıştık. Kendilerini her zaman saygıyla andığımız dönemin Fransa Büyükelçisi Eric ROULEAU ve Kültür Müsteşarı Jean-Luc TOULOUSE'un önsözleriyle yayımladığımız ilk kitapta Tarih, Sanat Tarihi, Düşün, Dilbilim, Toplum ve Edebiyat, Fransız Edebiyatı, Alman Edebiyatı, İspanyol Edebiyatı, İngiliz Edebiyatı, Amerikan Edebiyatı konularında bilgi ve düşüncelerimizi ortaya koymuştuk.

Bu kırkdördüncü kitapta *Baudelaire ve Çeşitli İncelemeler* dosyalarını bulacaksınız.

Baudelaire dosyasında dört inceleme yazısı sunuyoruz. İlk yazı Tuğrul İNAL'ın. Empati yöntemiyle yazdığı bu yirmiikinci inceleme denemesinde de İnal paradigmatik ikinci bir metin kurgusuyla gerçek ile düşseli imgelemin potasında eritiyor. Bir “tür” şiir-tiyatro diliyle Baudelaire metinlerini tek kişilik bir oyun olarak kurguluyor. Valéry'nin de belirttiği gibi Baudelaire'in şiirinde her şeyden önce çekicilik, soyut ve etkili bir duyarlık, biçim ve müzik vardır. Bir senfonik şiir biçiminde *Hayaller ve Tutkular, Sevgiliye Övgüler ve Yergiler, Gerilim ve Acı* başlıklı üç bölümlük bu paradigmatik inceleme denemesi kısa bir bölümle *-final-Coda-* sonlanırken kötülüğün yengisi ve kaderin kudreti tiz seslerle duyurulur.

Ankara Üniversitesi'nden Baudelaire'in kadim dostu, aristokrat ruhlu Nedim KULA'nın yazısının başlığı *Baudelaire'de Kedinin İşlevi*. Kedinin varlığına ayrılmış üç şiirde, bu asil, kutsal ve gizemli hayvan, şair üzerinde karşı konulmaz bir çekiciliğe sahip olur. İçinde âşıkların ve bilginlerin yaşadıkları evin gururu haline gelir. Bu mistik yaratık sanki gerçek dünyayla sonsuz evren arasında bir bağ kurmayı başarır. Kula'ya göre ne olursa olsun, hayvanın üç eylemini göz önünde bulundurmamak gerekir: Yargılamak, egemen olmak ve esinlenmek.

Yavuz KIZILÇİM'in incelemesi *Baudelaire'in l'Harmonie du Soir (Akşamın Ahengi) Şiirinde Ses Düzeni* başlığını taşıyor. Bu çözümlemede Kızılçim, Baudelaire şiirinde eşdeğerlik, benzerlik ve sözcüklerin kullanım sıklığı gibi kimi dilsel ve şiirsel özellikleri Pantum şiir biçimi bağlamında yorumluyor. Çalışmanın ilk bölümünde, şiirin biçimsel ve ardından istatistiksel olarak sıralanan göstergelerini değerlendirdikten sonra öznenin kendisini akşama ulaştıran zaman diliminde tanıklıklarını anlatmaya başlamasıyla içsel uyumun nasıl yansıtıldığını inceliyor. Çalışmanın ikinci bölümünde, geniş ölçüde istatistikten yararlanarak ünlü ve ünsüz sözcüklerin kullanım sıklığından yola çıkarak aralarındaki ilişkiler belirlenerek ve bunları bir araya getiren, anlamlı bir frekans sapmasının sezgi ve duygu düzeyinde de değişime yol açtığı söz ve söz öbekleri irdeleniyor. Kızılçim, son bölümde, geniş ve sakin dizelerin sert ilerleyişini, dizelerin ve seslerin sıkça yinelenişini şiirin sesli tarafıyla bağlantılı olarak ele alıyor.

Olmayan Zamandaki Kötü Tohum başlıklı makalelerinde Şevket KADIOĞLU ve Batuhan ÇAĞLAYAN, kendini hem ailesi tarafından sevilmeyen hem de tanrı tarafından terk edilmiş kötü tohum olarak hisseden Baudelaire'in ruh durumu çerçevesinde zamanın yarattığı baskıya odaklanıyorlar. Yazarlar, üç bölümde kaleme aldıkları makalelerinin “Kötü Ayna Estetiği” adını verdikleri birinci bölümünde, Katolik Hristiyan inanışındaki İlk günah dogmasıyla ilişkili kötülüğü poetikasının temel bir bileşeni haline getiren Baudelaire'in şiir estetiğini tartışıyorlar. “Kötü Tohum” başlıklı ikinci bölümde,

Baudelaire'in kendini kötü tohum olarak hissetmesinin ontolojik, tinsel ve teolojik kökenlerine dikkat çekiyorlar. "Olmayan Zaman" başlıklı üçüncü bölümde ise, "Olmayan Zaman", tüm zaman-mekân köklerinden kurtulmuş -zamansızlık değil- Zaman yitimi olduğunu vurguladıktan sonra, kötü tohum olarak yazgısını ve yazgı haline gelen kötülüğü bir uzamsızlıkta, saatten ve tarihten sıyrılmış bir olmayan zamanda yaşayan şairin üzerinde zamanın, zaman-tanrının kurduğu baskıya yoğunlaşıyorlar.

Çeşitli İncelemeler dosyasının ilk yazısı Claude-Alain CHEVALLIER'in. *Etruskler günümüz Türkiye'si'nin batısındaki Lidya'dan gelmişlerdi ve Hint-Avrupa Öncesi dillerle kaynaşmış bir dil konuşurlardı* başlıklı araştırmasında, günümüzde nereden ve ne zaman geldiği tam olarak bilinmeyen ancak Toskana olarak adlandırılan yere gelip yerleşen ve orada pek çok alanda üstün bir uygarlık kuran Etrusklerin, Romalıları eğittiklerinin ve Roma'yı kurduklarının bilindiğini anlatmıştır. Romalı tarihçilerin araştırmaları, Etrusklerin Türkiye'nin İzmir bölgesinden geldiklerinin kabul edildiğini göstermiştir. Ancak karmaşık sorun, mezar taşı yazıtı olarak kullanılan Yunan alfabesiyle ters yazılmış kökeni Hint-Avrupa olan dillerini okumamıza karşın yazılanları anlayamamış olmamızdır. Claude-Alain Chevallier Etrusklerle ilgili geriye çok az şey kaldıysa, bunun Romalıları yüzünden olduğunu, ancak yok olan halkın tüm kuşakları cezbetmeyi sürdürdüğü sonucuna varıyor. Kanıt: Etrusklerle ilgili kitaplar ve sergiler...

Dosyanın ikinci yazısı sevgili Arzu ETENSEL İLDEM'in: *Molière ve Komedi-Bale*. 2022 yılında Molière'in doğumunun dört yüzüncü yıldönümü kutlandı. Eleştirmenler XIV. Louis'nin kraliyet eğlencelerinin başarısına katkıda bulunan Molière'in komedi-balelerini yeniden keşfettiler. Bu makalede yazar Molière'in tüm komedi-balelerini özellikleriyle birlikte ele aldıktan sonra müzik ve balelerin farklı kullanıldığı üç komedi-baleyi ayrıntılarıyla inceliyor: *Le Mariage forcé*, *Monsieur de Pourceaugnac* ve *Psyché*.

Üçüncü yazı baba mesleğine bir gönderme yapan Jale ERLAT'ın: *Georges-Louis Leclerc Comte De Buffon: Aydınlanma, Devrim Veterinerlik ve Atın Tarihi*. Erelat yazısında on sekizinci yüzyılda Fransız aydınlanmasında yer alan bir doğabilimci olan Buffon'un elli ciltlik *Doğa Tarihi* adlı eserindeki *Atın Tarihi* bölümünü inceliyor. Bu bağlamda, dünyadaki ilk veteriner okulunun Fransa'da açıldığını da kaydediyor. Buffon, insanı ve atı bir ikili olarak görür. Bu çerçevede Buffon, atın sadakatini, soyluluğunu ve barışçıl yapısını anlatır. Farklı ülkelerde ve iklimlerde değişik besinlerle yetişen atların özelliklerini aktarır. At ve insan ikilisinde, atları anlatırken "ırk" sözcüğünü kullanır ancak insandan söz ederken de insan "çeşitliliği"ni vurgular. Böylece, yeni bir hümanizmanın tarifini yapmış olur. Erelat, Buffon'un tüm bilgileri kendine özgü stiliyle aktardığını; açık, yalın ve çok akıcı bir dil kullanarak metinlerini ilginç ve çekici kıldığını vurgular. Zira Buffon'a göre, "iyi yazmak aynı zamanda iyi düşünmek, iyi hissetmek ve iyi aktarmaktır; zevki, yaratıcılığı ve ruhu olmaktır".

Dördüncü yazı Mükremin YAMAN'ın: *Fransız Yazınında Salgın Hastalık İzleği* adlı çalışmasında, Victor Hugo'nun *Sefiller*, Albert Camus'nün *Vebe*, Jean Giono'nun *Damdaki Süvari*, Marcel Pagnol'un *Vebalılar* ve Jean-Marie Gustave Le Clézio'nun *Karantina* adlı yapıtlarında çeşitli salgın hastalıkların izlek olarak nasıl işlediklerini değerlendiriyor.

Bu dosyada, Kemal ÖZMEN'in ayrıntılı bir Tanpınar incelemesini bulacaksınız. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın 1949'da yayımladığı *Huzur* romanının kötücül ve nihilist kişisi Suad'ın, intiharından önce yazıp bıraktığı "mektup", Tanpınar'ın sonradan kaleme aldığı versiyonuyla edebiyatımızda neredeyse bir "mit"e dönüşmüştür. Kemal Özmen, "*Tanpınar'ın 'Suad'ın Mektubu' ya da 'Bir Tutunamayanlar' Öyküsü...*" adlı oylumlu incelemesinde, bu sıradışı kişinin yazınsal kökenlerine, romandaki işlevine ve bir "tekzip metni" gibi de okunabilecek "mektup"unun yazılma gerekçelerine açıklık getirirken; romandaki ve "mektup"taki Suad karakterlerinin uzlaşmazlığı üzerinden Tanpınar'ın kültürel mirası sahiplenme yaklaşımı ile yazın biçimini sorguluyor.

Altıncı yazı Boris Vian ile ilgili: Hanife Nalan GENÇ *Çiçekler, Renkler, Aşk ve Yaşam Üzerine Bir Roman: Günlerin Köpüğü* başlıklı çalışmasında Boris Vian'ın patafizik felsefe temelinde şiirsel bir fantezi ve düşsellikle varsıllaştırdığı *Günlerin Köpüğü* romanını inceliyor. Queneau'nun "çağdaş aşk romanlarının en çarpıcısı" olarak nitelendirdiği romanda Genç, kişi-uzam karşıtlığında yozlaşmış ilişkiler içinde gerçeküstü imgelerle aşk ve ardından gelen ölüm olgusunu değerlendiriyor ve romanın okura farklı bir okuma deneyimi sunduğunu belirtiyor.

Dosyanın son yazısı sevgili Nazik GÖKTAŞ'ın: *1930-1940 Yılları Arası Fransa-Türkiye İlişkilerine Diplomatik Arşiv Belgeleri Üzerinden Tematik ve Kronolojik Bir Bakış* (1. Bölüm). Göktaş yazısında cumhuriyetin 100. yılında tarihsel kökeni çok eskilere dayanan Fransa-Türkiye ilişkilerinin, *Tercüme Dergisi*'nin de yayın süresi olan 1935-1970 yılları arasındaki dönemini ele alıyor. Bu süreçteki tarihi, siyasi, ekonomik, kültürel ilişkileri anlamaya, bunun Türkiye'de eğitim hayatında ikinci yabancı dil tercihinin, kültürel yaşama ve iki dil arasındaki çeviri faaliyetlerine; kısaca dil, eğitim ve kültür alanlarına yansımalarına odaklanıyor. Aubervilliers'de bulunan Dışişleri Bakanlığı'na bağlı Paris Diplomatik Arşivleri'nde yaptığı araştırmalarda elde ettiği verileri tematik ve kronolojik açıdan sınıflandırıp belli dönemler halinde sunuyor.

Yayın hayatımızın otuzbeşinci yılında yayımladığımız kırkdördüncü kitabın hazırlanmasında her zaman olduğu gibi özveriyle çalışan ön sırada sevgili Özlem KASAP olmak üzere sevgili Şirin OKYAYUZ'a, sevgili Simay TURAN'a ve bu sayıda görev alan raportörlere ayrı ayrı teşekkür ediyorum. 2025 yılında Baudelaire, Ziya Osman Saba ve diğer dosyalarla buluşmak umuduyla.

Tuğrul İnal
Şubat 2024, Ankara

EN PUBLIANT, EN CETTE TRENTE-CINQUIÈME ANNÉE, LE NUMÉRO QUARANTE-QUATRE DE LA REVUE *FRANKOFONİ*

La revue *Frankofoni* a commencé à paraître cinq ans après la revue biannuelle *FDE – Langue et Littérature françaises* – dont les quatorze volumes ont paru de 1978 à 1984. *Frankofoni* qui paraissait d’abord une fois par an a commencé à paraître deux fois par an et ce, avec le soutien ininterrompu du Service culturel de l’Ambassade de France jusqu’en 2022. Les derniers numéros de la revue, les numéros quarante-quatre et quarante-cinq seront désormais disponibles en version électronique à l’adresse www.frankofoni.com.tr avec des dossiers consacrés à des auteurs ou des thèmes particuliers.

A l’occasion du bicentenaire de la Révolution française, le premier numéro de la revue publié en 1989 avait été consacré à cet exceptionnel événement universel de l’histoire de l’humanité et de la démocratie. Ainsi, le numéro spécial *Révolution française* regroupait les articles de trente-sept chercheurs et spécialistes dans des domaines divers tels l’Histoire, l’Histoire de l’art, la philosophie, la linguistique, la sociologie, les littératures française, allemande, espagnole, anglaise et américaine. L’Ambassadeur de France à Ankara, M. Eric ROULEAU et le Conseiller culturel et de Coopération scientifique et technique, M. Jean-Luc TOULOUSE avaient eu la grande amabilité de contribuer au premier numéro de la revue avec leur message en guise de préface.

Vous pourrez lire dans ce quarante-quatrième numéro un dossier consacré à Baudelaire et aux considérations générales.

Le dossier *Baudelaire* regroupe quatre articles et s’ouvre avec celui de M. Tuğrul İNAL : vingt-deuxième essai empathique où le réel et l’imaginaire viennent s’entremêler dans un second texte paradigmatique. Il construit son texte comme un « drame poétique » sous la forme d’un monologue. Valéry disait dans son étude *Situation de Baudelaire* que dans sa poésie tout était « charme, musique, sensualité puissante et abstraite ». La poésie symphonique de M. İnal se constitue de trois parties : *Rêves et Passions*, *Odes et Diatribes à la Bien-Aimée*, *Tension et Peines*. Alors que l’essai se termine par un bref final, la victoire du Mal s’annonce bel et bien.

Le titre de l’article de M. Nedim KULA, grand ami de Baudelaire, de l’Université d’Ankara est *La fonction du chat chez Baudelaire*. Dans les trois poèmes consacrés à la figure du chat, cet animal, noble, sacré et mystérieux exerce un attrait irrésistible sur le poète, devient l’orgueil de la maison dans laquelle vivent les amoureux et les savants. Cette créature mystique réussit à être un lien entre le monde réel et le monde infini. Quoi qu’il en soit, il faut prendre en considération la triple activité de l’animal : juger, présider et inspirer.

M. Yavuz KIZILÇİM propose dans ce numéro un article intitulé *L’arrangement sonore dans le poème “Harmonie du soir” de Baudelaire*. M. Kızılcım interprète dans ce poème qui est un exemple de pantum, les relations entre les mots en termes de contraste, d’équivalence et de similarité en fonction de leur fréquence. La première partie de l’étude cherche à montrer, après une évaluation formelle et statistique des signes du poème, comment l’harmonie intérieure du sujet qui relate son témoignage alors que la nuit approche se reflète. La seconde partie analyse, partant de la fréquence des voyelles et des consonnes et en se servant de la statistique, les rapports qui s’établissent entre les sons et les déviations de fréquences significatives qui se traduiraient en des modifications au niveau des sensations et des sentiments. La dernière partie de l’article se consacre à la répétition des vers et des rimes dans le cadre de l’aspect sonore du poème.

Dans leur article intitulé *La mauvaise graine dans le temps inexistant*, M. Şevket KADIOĞLU et M. Batuhan ÇAĞLAYAN se concentrent sur la pression créée par le temps dans le cadre de l’état d’âme de Baudelaire, qui se sent comme une mauvaise graine du fait qu’il se croit mal aimé par sa famille et abandonné par Dieu. Dans la première partie de leur article « L’esthétique du mauvais miroir », les auteurs discutent de l’esthétique poétique de Baudelaire, qui fait du mal consécutif au dogme du péché originel dans la croyance chrétienne catholique, un composant fondamental de sa poétique. Dans la

deuxième partie intitulée « La mauvaise graine », ils essaient d'attirer l'attention sur les origines ontologiques, spirituelles et théologiques de cet état d'âme de Baudelaire se sentant mauvaise graine. Dans le troisième chapitre, « Temps inexistant », après avoir souligné que le temps inexistant est une perte de temps – et non une intemporalité – dénudée de toutes ses racines spatio-temporelles, ils se penchent sur la pression du temps et du dieu-temps sur le poète qui vit, en tant que mauvaise graine, son destin et le mal qui est devenu son destin, dans un non-espace, dans une absence de temps et d'histoire, dans un temps inexistant.

Le premier article du dossier *Considérations générales* est celui de M. Claude-Alain CHEVALLIER : *Les Étrusques venaient de Lydie, à l'Ouest de l'actuelle Turquie, et parlaient une langue pré-indoeuropéenne*. M. Chevallier précise que nous ne savons pas de façon certaine d'où venaient les Étrusques, qui ont apporté en Italie, dans l'actuelle Toscane, un type de civilisation supérieure, profondément originale dans de nombreux domaines mais que l'on sait en revanche qu'ils ont été, dans tous les domaines, les professeurs des Romains et qu'ils ont fondé Rome. Il précise qu'aujourd'hui, une majorité de spécialistes sont d'avis, qu'ils venaient de Lydie, région d'Izmir en Turquie. L'article nous montre que la question est compliquée du fait que, si on lit parfaitement leur langue agglutinante d'origine pré-indo-européenne, écrite en grande majorité sur des épitaphes funéraires en caractères grecs inversés, on ne la comprend pratiquement pas. S'il reste si peu de chose aujourd'hui des Étrusques, c'est parce que les Romains, les ont fait disparaître de la surface de la terre. Il n'en reste pas moins que ce peuple disparu ne cesse de fasciner toutes les générations. Témoins les expositions et les livres qui ne cessent de leur être consacrés.

Le second article est de Mme Arzu ETENSEL İLDEM : *Molière et la comédie-ballet*. En 2022 nous avons fêté le quatrième centenaire de la naissance de Molière. A cette occasion les critiques ont redécouvert les comédies-ballets de Molière qui ont contribué à l'éclat des divertissements royaux de Louis XIV. Dans cet article toutes les comédies-ballets sont étudiées avec leurs particularités et trois comédies-ballets dont la musique et les ballets sont agencés différemment sont analysés en détails : *Le Mariage forcé*, *Monsieur de Pourceaugnac* et *Psyché*.

Mme Jale ERLAT qui fait référence au métier de son père, dans son article intitulé *Georges-Louis Leclerc Comte de Buffon: lumières, Révolution, médecine, vétérinaire et Histoire du cheval*, présente un savant des Lumières, Buffon, et son œuvre colossale *Histoire naturelle*. Elle étudie une partie de cette œuvre intitulée *Histoire du cheval*. Dans ce contexte, elle parle également de la première école de la médecine vétérinaire du monde, ouverte en France. Buffon voit l'homme et le cheval comme un double, et souligne surtout la fidélité, la fierté et l'attitude pacifique du cheval. Il expose aussi les caractéristiques et les qualités naturelles des chevaux de différents pays qui varient selon le climat, la nourriture. En parlant de ce double, il utilise le mot « race » pour le cheval mais il parle de la « variété » de l'espèce humain. Il définit ainsi un nouvel humanisme. Mme Erlat présente aussi le style de Buffon, sa langue claire, simple qui coule bien rendant son texte intéressant et attirant. Comme Buffon l'a dit lui-même « *bien écrire, c'est tout à la fois bien penser, bien sentir et bien rendre ; c'est avoir en même temps de l'esprit, de l'âme et du goût* ».

M. Mükremin YAMAN contribue à ce numéro de la revue avec son article intitulé *Le thème d'épidémie dans la littérature française* et étudie comment ce thème se présente dans *Les Misérables* de Victor Hugo, *La Peste* d'Albert Camus, *Le Hussard sur le toit* de Jean Giono, *Les Pestiférés* de Marcel Pagnol et *La Quarantaine* de Jean-Marie Gustave Le Clézio.

Quant à l'étude de M. Kemal ÖZMEN, elle porte sur Tanpınar. La « lettre » laissée par Suad juste avant son suicide, le personnage maléfique et nihiliste du roman *Huzur* (1949) d'Ahmet Hamdi Tanpınar (1901-1962) est presque devenue « légendaire » dans les cercles littéraires. M. ÖZMEN, dans sa volumineuse critique intitulée *La Lettre de Suad de Tanpınar ou une histoire de « ceux qui ne tiennent pas le coup »* révèle les origines littéraires de ce curieux personnage, sa fonction dans le roman ainsi que les raisons pour lesquelles fut écrite cette « lettre » qui pourrait aussi être lue comme un démenti, et remet en question par la suite la manière dont Tanpınar s'approprie le patrimoine culturel et son style

d'écriture à travers l'histoire des deux Suad, dans le roman et dans la lettre, caractères diamétralement opposés l'un à l'autre.

L'article de Mme Hanife Nâlan GENÇ est sur Boris Vian : *Un roman sur les fleurs, les couleurs, l'amour et la vie : L'Écume des jours*. Roman qui repose sur une philosophie pataphysique et s'enrichit d'une fantaisie poétique et d'un caractère onirique. Dans ce roman, que Queneau considère comme « le plus poignant des romans d'amour contemporains », Mme Genç traite à partir des images surréalistes apparaissant dans les relations corrompues par le contraste personnage-espace, du phénomène de l'amour et de la mort et elle affirme que le roman offre au lecteur, une expérience exceptionnelle.

Le dernier article, de Mme Nazik GÖKTAŞ, est *Relations entre la France et la Turquie entre 1930 – 1940 : une perspective thématique et chronologique basée sur les documents d'archives diplomatiques*. Dans son étude, Mme Göktaş, à l'occasion du centenaire de la République turque, cherche à présenter les relations entre la France et la Turquie notamment de 1930 à 1970, qui inclut la période de publication de la revue *Tercüme*. Dans ce cadre, elle tente d'interpréter les relations politiques, économiques et culturelles des deux pays, de comprendre l'impact de ces relations sur le système éducatif en Turquie, à savoir le choix de la langue seconde, sur la vie culturelle et les travaux de traduction, autrement dit sur la langue, l'enseignement et la culture. Elle propose ainsi les données de cette recherche effectuée aux archives diplomatiques affiliées au Ministère des Affaires étrangères à Aubervilliers à Paris regroupées thématiquement et chronologiquement.

Comme à notre habitude nous terminerons par nos plus vifs remerciements à tous ceux qui, en cette trente-cinquième année, ont contribué à la préparation de ces quarante-quatrième et quarante-cinquième numéros. Nos remerciements iront à Mme Özlem KASAP, ainsi que les très chères Mme Şirin OKYAYUZ et Simay TURAN pour leur patience, leur disponibilité et leur travail minutieux. Sans oublier tous les évaluateurs dont la contribution à ces numéros est particulièrement précieuse.

En espérant vous retrouver en 2025 autour de nos dossiers Baudelaire et Ziya Osman Saba ainsi qu'encore d'autres qui ne manqueront pas de susciter auprès de vous un large intérêt.

Tuğrul İnal
février 2024, Ankara